

MARINARKEOLOGISKA SÄLLSKAPETS MINIKONFERENS 1990

Av Erik Enström.

En strålande vårvinterweekend, 17-18mars, avhölls den fjärde minikonferensen i anslutning till MAS årsmöte.

Ett 60-70 tal intresserade medlemmar samlades på Prince Philip Hotel i Skärholmen utanför Stockholm. En och annan muttrade dock över det alltför vackra vädret som bättre passade för båtjobb. Traditionenligt skall det nämligen vara snöstorm och slask denna helg.

Här följer en kortfattad och summarisk beskrivning av de föreläsande delegaternas alster.

Bulverket

Först på plan var Johan Rönby från Södertälje, erfaren sportdykare och tillika arkeologidoktorand vid Stockholms universitet. Johan har många projekt på gång, denna gång talade han om senaste projektet Bulverket i Tingstäde träsk på Gotland.

Förutom en historik om tidigare undersökningar på Bulverket kunde Johan berätta att anläggningen nu omdaterats genom nya dendroprov till 1120-talet. På den tiden låg Gotland under sveakungen. Tyvärr är den dock ej omnämnd i några historiska källor. I sommar fortsätter arbetet med ytterligare fältundersökningar som förhoppningsvis kommer bidra till att gåtans lösning närmar sig. Vi önskar lycka till!

Så var det Ander Westfelts tur att med sedvanliga organisationsplaner visa hur man säljer ett marinarkeologiskt projekt, Göteborgs-projektet. Förstummade satt vi och lyssnade till det smått fantastiska i hur man får rikets andra stad att helhjärtat ställa upp och förvandla en med porslins-skärvor beströdd lerbotten till en riksangelägenhet. Imponerande. Här har många museer och institution

mycket att lära, inte minst hur man delegerar och entusiasmerar medarbetare och sponsorer. Från rutnäts och organisationsplaner gick ordet vidare till Lars Uno Johansson från Riksantikvarieämbetet som på ett generöst sätt presenterade konsten att konservera sjödränkta fynd. Pennorna kom i flitig användning hos de församlade sportdykarna som uppenbarligen hade mycket okonserverat hemma i bokhyllorna. Vi får återkomma i en separat artikel till denna kontroversiella fråga. Ja, om att konservera förstås.

Därefter följde Lars Hansson från Institutet för kulturforskning, beläget i Kivik på Österlen.

Lars var enligt min mening en stor och positiv överraskning. Jag tänker då på institutet i synnerhet och naturligtvis också den mångfald av projekt som för en gång skull ger begreppet "tvärvetenskap" reellt innehåll.

Sjunkna stubbar

Med hjälp av sportdykare och olika institutioner studerades här som exempel Hanöbukts botten. Det var främst de på ursprunglig plats bevarade stubbarna som har stort vetenskapligt värde.

Några var ca 9500 år gamla och ger kvartärgeologerna något att bita i vid studiet av gamla strandlinjer i området. Trans- och regressionskurvor för området kan utarbetas med stor noggrannhet vilket får betydelse när landhöjningen dokumenteras.

Lars redogjorde också i korta drag för vilka sponsorer och institut som samarbetade med denna nya fristående institution. Det var inte utan att man kände en viss önskan att själv tillhöra eller starta ett liknande institut. Är detta manne en ny trend inom svensk forskning? Att strunta i gamla etablissemang och starta eget. Jag kan inte se något fel i denna utveckling. Det har ju fö provats i rent arkeologiska sammanhang. Kontroversiellt ja, men absolut inte mindre vetenskapligt.

Ett varmt lycka till i fortsättningen.

Gammel Dansk

Vår danske vän och kollega Bo Nielsen berättade om ett vrak vid namn "Stinesmidevraket" på Jylland NÖ-del i Marieagerfjord. Skoj att se att den av Anders Franzén uppfunna skeppsmasken inte hade tillträde till

fiske- och fraktfartyg på ca 20 m längd. Sikten var mellan 2-16 m på platsen vilket borgade för fina bilder. När sedan den dam i publiken med ett förtjust utrop tillkännagav att båten faktiskt hade ämningsmärken i de ovanligt raka stävorna var lyckan fullständig. Heja Danmark. Mera dykmål vi väntar på.

Sist på lördagen var det docenten Carl-Olof Cederlunds tur att glänta på skafferidörren. Denna gång vankades det en ide och försök att systematiskt betrakta skeppet som arkeologisk och historisk källa. Carl-Olof hade med stor noggrannhet delat in begreppet "skeppet" i en mängd olika frågeställningar. T ex Byggandet, med underrubrikerna Byggnadsplatsen, Planer o Konstruktioner, Praktiska förberedelser, Byggandet, Byggnadsterminologi, Utrustning etc. Sedan följde på liknande sätt Brukandet med sina underrubriker.

Anförandet visade Carl-Olofs systematiska styrka. Det är bara synd att så få studenter anammar denna ide till grundforskning, för att i stället börja med ett nytt hål i botten. Vi har tillräckligt med "hål i botten" nu. Börja forska istället.

Därpå följde det mycket sedvanliga årsmötet utan alltför höga vågor. Riktigt lugnt, men så var hr Westerdahl hemma, och själv har man ju avgått. Vid den efterkommande lottförsäljningen med åtföljande dragning lyckades det även undertecknad att överkomma en bra bok.

STORT tack till alla bidragsgivare, förlaget Bra Böcker inte minst.

Priset

Redaktionen för Marinarkeologisk tidskrift har instiftat ett författarlott-

ri. Dvs för varje i tidningen intaget bidrag tillerkännes en lottsedel. Fina penningpriser lockade. Vid dragningen utföll samtliga tre priser på erkänt ekonomiska pristagare, första priset gick inte oväntat till vår gamle medlem Rune Fordal, Gotland.

Dag 2, söndagen började lockande med Harry Alopaeus från Finland som gav en historisk resumé av marinarkeologins utveckling i Finland. Harry var påläst som vanligt. Skulle vara skoj att se mera publicerat av denne Finlands marinarkeologis gossen Ruda. Det sistnämnda svärbegripigt för oss svenskar.

Därefter kom Per Söderhielm från Malmö Sjöfartsmuseum och berättade om sjunkna örlogsskepp i södra Sverige. Per är aldrig tråkig. Synd att jag inte hade tillfälle lyssna själv. Men alla var mycket nöjda.

Söndagens vetenskapliga klo stod professorn Tomas Nilsson från Träforskningsinstitutet i Uppsala för. Tomas berättade i utförliga ordalag om en ganska okänd företeelse (för marinarkeologer), nämligen bakteriell nedbrytning av trä. Spännande och för mig nytt material. Tomas efterlyste samarbete med dykare och behövde prover från säkert daterade vrak. Bra initiativ.

Så kom Susanne Dahlman och berättade om den icke okända Bossholmskoggen från kusten söder om Oskarshamn. Funnen för många år sedan och nu föremål för bärgning och dokumentation. Givetvis hoppas väl Oskarshamns kommun på en pendang till grannen Kalmars dragplåster Kronan. Ett fenomen som nog egentligen bottnar i den stockholmska Vasas faktiska existens. Nog om lokalpolitik. Bossholmskoggen ÄR skeppstekniskt intressant. Därmed inte sant att jag skriver under på att förlisningsplatsen alla gånger behöver vara detsamma.

Polendyk

Så slutligen kom allas vår Lennart Karlsson, världens värsta kallad, och berättade om fjolårets dykningar i Gdansk-bukten. Ett exempel på hur internationell marinarkeologi kan vara i sina bästa stunder. Vi hoppas på fortsättning.

Slutligen kan jag inte undanhålla läsa det faktum att Per Söderhielm från Malmö sjöfartsmuseum faktisk lovade att nästa årsmöte med konferens kommer att avhållas i Skåne, sannolikt den 16-17 mars 1991. Vi återkommer, om inte annat till Per.

de danske fjordarna. Skrovet var förbluffande välbevarat och har sannolikt tillhört ett mindre, spetsgattat,

Årets Maskonferens anordnades en strålande marsdag på Prins Philip Hotel i Stockholm.